

6. Trh práce

Situace na trhu práce byla v 1. pololetí stabilizovaná. Zejména v oblasti zaměstnanosti se ještě zpětně projevovaly dopady loňské stagnace ekonomiky. Růst kupní síly mezd se obnovil a ty tak začaly postupně eliminovat své hluboké ztráty z let 2022 i 2023.

Celková zaměstnanost ve 2. čtvrtletí mezikvartálně mírně vzrostla, zejména díky rozvoji drobného podnikání.

Meziroční růst byl u zaměstnanců tažen veřejnými službami, u sebezaměstnaných pak obchodem a aktivitami vázanými na cestovní ruch.

K velmi mírnému meziročnímu růstu zaměstnanosti přispěla většina odvětví služeb, ale průmysl i stavebnictví pracovníky ztrácelo.

Na trhu práce se letos se zpožděním stále projevovaly dopady loňské stagnace výkonu ekonomiky. Růst zaměstnanosti zůstával dosti slabý. I přes oživení většiny služeb a celkově i drobného podnikání přetrvávala nepříznivá situace v průmyslu i stavebnictví. Rovněž v krátkodobých očekáváních vlastní zaměstnanosti zůstávají podnikatelé ve většině klíčových odvětví opatrní. Firmy i přes nejisté ekonomické výhledy ovšem stále ve zvýšené míře poptávaly levnější pracovní sílu ze zahraničí a vedle toho postupně pokračovala integrace ukrajinských uprchlíků v Česku na pracovní trh, což zčásti řešilo dlouhodobější nedostatek volných pracovních sil v tuzemsku. Nezaměstnanost včetně její dlouhodobé složky zůstávala bez výraznějších změn na velmi nízké úrovni. Specifická situace v jednotlivých odvětvích se projevovala v různorodém růstu mezd, jeho nominální mezioční tempo však celkově mírně sláblo. A to i vlivem toho, že kvůli snaze o fiskální konsolidaci byl mzdový růst utlumený ve většině oblastí veřejného sektoru. Díky stabilizaci cenové hladiny v ekonomice se ale zastavil mezioční pokles kupní síly mezd ve všech regionech i v hlavních odvětvích (mimo vzdělávání). Kupní síla průměrných mezd však stále dosahovala pouze úrovně z roku 2018.

Zatímco na počátku letošního roku celková zaměstnanost¹ v Česku (stejně jako v druhé půli minulého roku) mezikvartálně pouze stagnovala, během 2. čtvrtletí 2024 se zvýšila o 0,5 %. Na tomto oživení se podílela zejména některá odvětví tržních služeb (obchod, aktivity vázané na cestovní ruch, nemovitosti) a rovněž stavebnictví. Spíše než o navyšování zaměstnaneckých míst šlo o rozvoj drobného podnikání. Počet pracovníků v národním hospodářství dosáhl již 5,41 mil. Oproti maximální hodnotě z období poslední konjunktury (4. čtvrtletí 2018) byl vyšší o 0,7 %, z převážné části vlivem rozvoje veřejných služeb. Celková zaměstnanost v meziočním pohledu rostla více než tři roky v řadě, aktuální tempo ve 2. čtvrtletí 2024 bylo ovšem za celé toto období nejslabší (+0,2 %²). V něm se setrvačně projevoval vliv loňské stagnace výkonu celé ekonomiky. Počet samotných zaměstnanců rostl minimálně (+0,1 %), což souvisí s přetrvávajícími problémy těžebního i zpracovatelského průmyslu a navazujícího odvětví dopravy. Dařilo se naopak většině služeb. Zaměstnanecká místa v nich významněji redukovalo pouze finančnictví, kde má tento pokles dlouhodobější charakter a souvisí hlavně s rozvojem digitalizace. Sebezaměstnaných v celé ekonomice přibýlo o 0,7 %. Jejich stavy tak rostly svižněji než v případě zaměstnanců, a to již více než dva roky. Za aktuálně rostoucím počtem drobných podnikatelů stálo především odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství, v menší míře i veřejný sektor a též finančnictví, kde mohlo docházet k „přelivům“ ze zaměstnaneckého postavení. V průmyslu i stavebnictví se vlivem přetrvávající recese a oslabené poptávky snižoval počet sebezaměstnaných.

Meziroční růst celkové zaměstnanosti v 1. pololetí (+0,3 %) byl tažen veřejnými službami³ (+1,6 %), jež postupně reagovaly na sílící poptávku související zejména s dlouhodobějšími změnami ve věkové skladbě populace (v oblasti vzdělávání, zdravotní a sociální péče). Jen mírně nižší růst registrovala ovšem téměř všechna hlavní odvětví terciárního sektoru⁴. Nedařilo se naopak průmyslu, kde zaměstnanost po stagnaci v předchozích třech letech letos poklesla o více než 2 %. To souviselo s recesí celého odvětví doprovázeným

¹ Údaje o zaměstnanosti vycházejí z pojetí národních účtů. Jsou vyjádřeny ve fyzických osobách a očištěny o sezónní vlivy. Na rozdíl od údajů z podnikové statistiky či z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) zahrnují např. i odhad vlivu šedé ekonomiky.

² Zaměstnanost v Česku roste dlouhodobě pomaleji než v EU. V celé Unii se ve 2. čtvrtletí 2024 počet pracovníků meziočně zvýšil o 1,0 % (podobně jako v tuzemsku šlo o jedno z nejnižších temp od jara 2021). Také v EU spočívalo těžiště růstu zaměstnanosti ve službách – nejvíce se zvyšovala v informačních a komunikačních činnostech a ve finančnictví. Průmysl pouze stagnoval. Z jednotlivých států vzrostl celkový počet pracovníků nejvíce v Litvě (o 2,8 %) a Chorvatsku (+2,6 %), z významných ekonomik ve Španělsku (+2,2 %) a v Itálii (+1,4 %). Počet pracovníků klesl jen v pěti vesměs menších zemích – zejména ve Finsku (-1,5 %), ale také v Polsku (-0,8 %) či na Slovensku (-0,2 %). V Německu, shodně jako v tuzemsku, se ve velmi mírném celkovém růstu (+0,4 %) odrážely problémy průmyslu i stavebnictví, které ztrácely pracovníky. Počet samotných zaměstnanců se v EU zvyšoval procentuálně obdobně jako stav sebezaměstnaných.

³ Zahrnují odvětví Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

⁴ Pracovníků přibýlo nejvíce ve skupině odvětví Ostatní služby (+2,0 %) zahrnující vedle kulturních, zábavních a rekreačních činností např. různé služby pro domácnosti (opravy výrobků, kadeřnické a kosmetické činnosti aj.). Zaměstnanost v této skupině, citelně postižená v období protipandemických restrikcí, ovšem stále mírně zaostávala za úrovní z roku 2019.

zesílenými nákladovými tlaky i oslabenou poptávkou v řadě tradičních exportních oborů⁵. Rovněž ve stavebnictví ubylo pracovníků (−1,0 %), a to poprvé po roce 2020.

Počet odpracovaných hodin v ekonomice se poprvé po třech letech mírně snížil. Rozšiřovaly se zkrácené pracovní úvazky.

Celkový počet odpracovaných hodin v ekonomice, jenž se loni poprvé vrátil na úroveň z roku 2019, se letos v 1. čtvrtletí meziročně snížil o 1,2 % (klesl poprvé po 1. čtvrtletí 2021) a následující kvartál tento vývoj potvrdil. Zaměstnanost ve fyzických osobách rostla rychleji než odpracovaná doba nejen letos, ale i po většinu loňského roku. Mohly se zde projevit nižší potřeba přesčasové práce v některých odvětvích zasažených recesí, rozšiřování zkrácených pracovních úvazků⁶ (související s rostoucí zaměstnaností žen podpořenou uprchlickou vlnou z Ukrajiny i s loni zavedeným daňovým zvýhodněním zkrácených úvazků) či pokles počtu osob pracujících na dohody⁷ (vlivem legislativních změn snižujících pro zaměstnance finanční výhodnost těchto forem práce a naopak zvyšujících se administrativní náročnost pro firmy). Nejvyšší pokles počtu odpracovaných hodin nastal v 1. pololetí 2024 ve zpracovatelském průmyslu (−4,3 %), významný meziroční úbytek zaznamenaly také např. veřejné služby (−1,7%).

Počet cizinců v zaměstnaneckém postavení vystoupal na rekordních 828 tis. Na jeho meziročním přírůstku se z více než poloviny podíleli Ukrajinci. Zrychlil příliv pracovníků z některých asijských států.

Dlouhodobě omezený rezervoár volných pracovních sil v Česku i sílící tlak firem na optimalizaci výrobních nákladů stimulovaly rostoucí poptávku tuzemských zaměstnavatelů po pracovnících ze zahraničí. Snadnějším zaměstnávání cizinců pomáhají legislativní změny snižující administrativní náročnost v této oblasti. To se týká jak ukrajinských občanů⁸, tak i cizinců z dalších, nejen hospodářsky méně vyspělých zemí mimo EU⁹. Dlouhodobý růst přílivu zahraničních pracovníků do Česka tak pokračoval. Počet pracujících cizinců v Česku rostl letos podobným tempem jako loni, např. v dominantní skupině zaměstnanců jich letos na konci června bylo rekordních 828 tis. (meziročně +32 tis.)¹⁰. Více než polovina přírůstku jde za Ukrajinci, jichž jako zaměstnanců v Česku pracovalo 286 tis. (na rozdíl od předchozích let byl jejich přírůstek rovnoměrně rozložen mezi muže i ženy). Procentuálně rychle přibýlo i občanů Indie, Filipín, Číny a Turecka. Mírně naopak ubylo Poláků, Maďarů a Bulharů. Z pohledu krajů přibýlo meziročně cizinců v zaměstnaneckém postavení nejvíce v Praze (+6,5 %) a na Vysočině (+6,4 %) – tedy zároveň v regionech aktuálně nejméně postižených nezaměstnaností. Více než 30 % všech v Česku zaměstnaných cizinců registrovaly úřady práce v Praze a dalších 17 % potom ve středních Čechách.

Mírné oživení ekonomiky nebylo zatím letos doprovázeno omezením negativních výhledů podniků v oblasti zaměstnanosti.

Krátkodobá očekávání podniků v oblasti vlastní zaměstnanosti zůstávají v tuzemské ekonomice (stejně jako po celý loňský rok) mírně negativní. I přes mírný růst výkonu ekonomiky zůstávaly letos v srpnu blízko tříletému minimu. Z hlavních odvětví přetrvával optimismus pouze v obchodě. Převažuje zde podíl firem, které chtějí lidi nabírat (10 %), nad těmi, co chtějí propouštět (9 %). Negativní očekávání převládala zejména ve službách, kde v tříměsíčním horizontu uvažovalo o propuštění pracovníků přes 30 % podniků (ale 15 % chce naopak nabírat), v průmyslu i stavebnictví to bylo okolo 16 %. Situace na úrovni dílčích odvětví v rámci průmyslu i služeb se přirozeně odlišovala¹¹. Jediné z hlavních odvětví,

⁵ Naopak v některých menších oborech pracovníků přibývalo (energetika, vodní a odpadové hospodářství, potravinářství).

⁶ Dle údajů z VŠPS vzrostl mezi 4. čtvrtletím 2022 a 1. čtvrtletím 2024 podíl žen ve věku 15 a více let pracujících na zkrácené úvazky z 12,0 % na rekordních 13,9 %. Spolu se Slovenskem jde o nejvýraznější nárůst v rámci EU. Zastoupení těchto úvazků v ČR je ovšem v evropském kontextu stále nízké. V EU dosahovalo 29,6 %, z toho v eurozóně 34,5 %. Mezi státy, které vstoupily do EU po roce 2000, mělo však aktuálně vyšší podíl takto pracujících žen jen Estonsko (21 %) a Malta (19 %).

⁷ Dle experimentální statistiky ČSÚ klesl v 1. pololetí 2024 počet osob pracujících na dohodu o provedení práce meziročně o 10 %, obdobně se snížil i počet jimi odpracovaných hodin. Poznámka: osoby pracující na dohody současně u více zaměstnavatelů jsou zahrnuty vícenásobně (tj. samostatně u každého zaměstnavatele).

⁸ Více než 76 % veškerých občanů Ukrajiny působících v ČR v zaměstnaneckém postavení nepotřebovalo na konci 2. čtvrtletí 2024 oprávnění k zaměstnání (pracovní povolení, zaměstnanecké či modré karty).

⁹ Od 1. července 2024 nově nepotřebují v Česku pracovní povolení ani zaměstnanecké karty cizinci z některých ekonomicky vyspělých zemí mimo EU (USA, Velká Británie, Kanada, Austrálie, Nový Zéland, Japonsko, Jižní Korea, Izrael a Singapur).

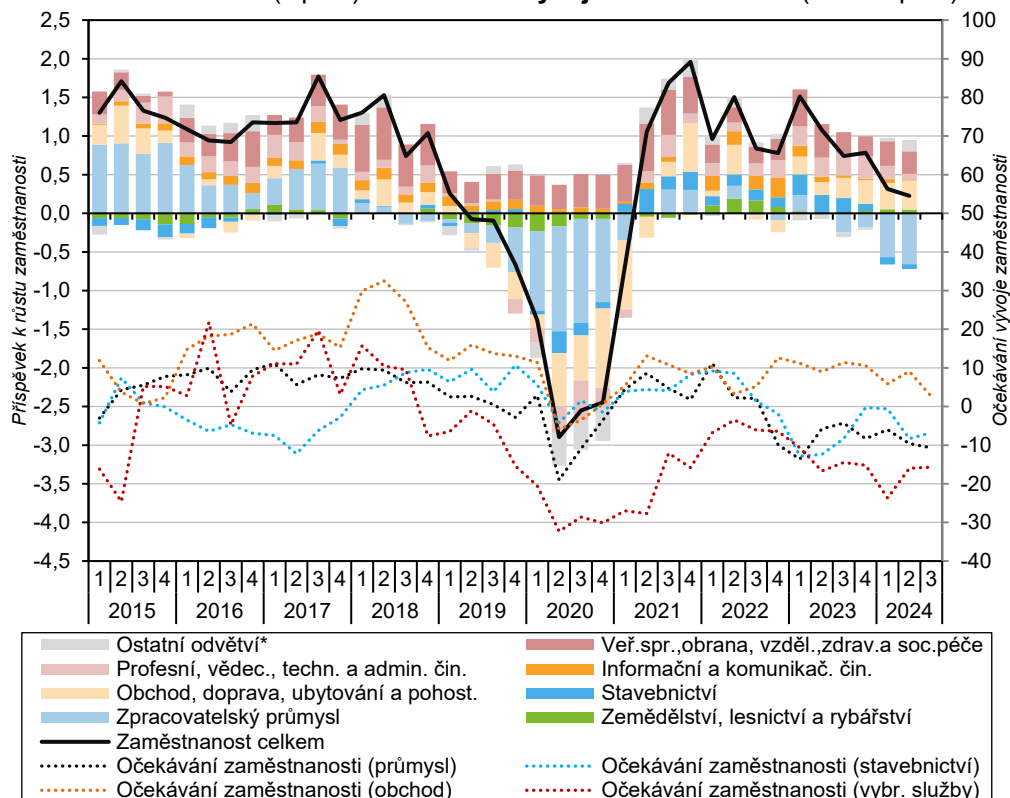
¹⁰ Vedle toho evidovalo MPO ve stejném období 124,5 tis. cizích státních příslušníků s živnostenským oprávněním v Česku. K jejich meziročnímu růstu (+9,3 %) skoro z 60 % přispěli Ukrajinci. Mezi podnikajícími cizinci se na rozdíl od cizinců v zaměstnaneckém postavení častěji vyskytují lidé v Česku dlouhodobě usazení (např. Vietnamci).

¹¹ Převažující negativní očekávání zaměstnanosti vyjádřily (dle šetření ze srpna 2024) podniky ve dvou třetinách zpracovatelských průmyslových oborů – jak v energeticky náročných (hutnictví, výroba stavebních materiálů, chemický průmysl), tak ve strojírenství, elektronickém průmyslu a v subdodavatelských oborech pro automobilový průmysl či v řadě vesměs menších oborů, jejichž odbyt závisí z velké části na spotřebě domácností (nábytkářský, oděvní, textilní a nápojový průmysl). Naopak pozitivní výhledy přetrvávaly dlouhodobě

Role nedostatku pracovníků jako významné růstové bariéry podniků se letos mírně snižuje.

v němž se očekávání meziročně mírně zlepšila, bylo stavebnictví. Podíl podniků, pro něž představuje nedostatek pracovní síly jednu z významných růstových bariér¹², se od počátku letošního roku mírně snížil v průmyslu (na srpnových 13 %), ve službách (8 %), i ve stavebnictví (42 %), kde ovšem s drobnými přerušeními představuje klíčovou bariéru již více než pět let.

Graf č. 13 Celková zaměstnanost (meziročně v %), příspěvky odvětví k meziroční změně zaměstnanosti (v p. b.) a očekávání vývoje zaměstnanosti (saldo v p. b.)

* Těžba a energetika; Peněžnictví a pojišťovnictví; Činnosti v oblasti nemovitostí; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.
Poznámka: Saldo očekávání vyjadřuje rozdíl v p. b. mezi kategoriemi růst versus pokles zaměstnanosti v nejbližších třech měsících. Údaje jsou sezónně očištěny a vztahují se k druhému měsíci daného čtvrtletí.
Zdroj: ČSÚ (národní účty), Eurostat (konjunkturální průzkumy).

Obecná míra nezaměstnanosti se významně nezvýšila. Z historické i mezinárodní perspektivy zůstává velmi nízká.

Navzdory přetrvávajícím potížím některých podniků v různých průmyslových odvětvích se obecná míra nezaměstnanosti¹³ za poslední rok významně nezvýšila, spíše lze hovořit o jejím kolísání – zejména u žen. Očištěná míra nezaměstnanosti (15–64letých) dosáhla v srpnu 2,7 % (muži 2,3 %, ženy 3,2 %) ¹⁴. Fakticky nevzrostli ani počet dlouhodobě nezaměstnaných – ti se na celkovém počtu lidí bez práce podíleli 30 %, což je

zejména ve výrobě kolejových dopravních prostředků, s odstupem dále ve farmacii, ostatním průmyslu či v opravě a instalaci strojů a zařízení. K náznaku pozitivního obratu došlo v kovodělném průmyslu, který zahrnuje i malý segment zbrojní výroby. Ve službách převažovala negativní očekávání v polovině dílčích odvětví. Nejvíce byla patrná v peněžnictví, dále v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech, ve většině administrativních a podpůrných činnostech či v reklamě. Naopak u řady jiných podnikových služeb (architektonické a inženýrské činnosti, pracovní agentury), v oblasti programování, telekomunikací, v kurýrních činnostech, pohostinství či ubytování podniky očekávaly spíše vyšší zaměstnanost.

¹² Podniky mohly uvést více bariér současně.

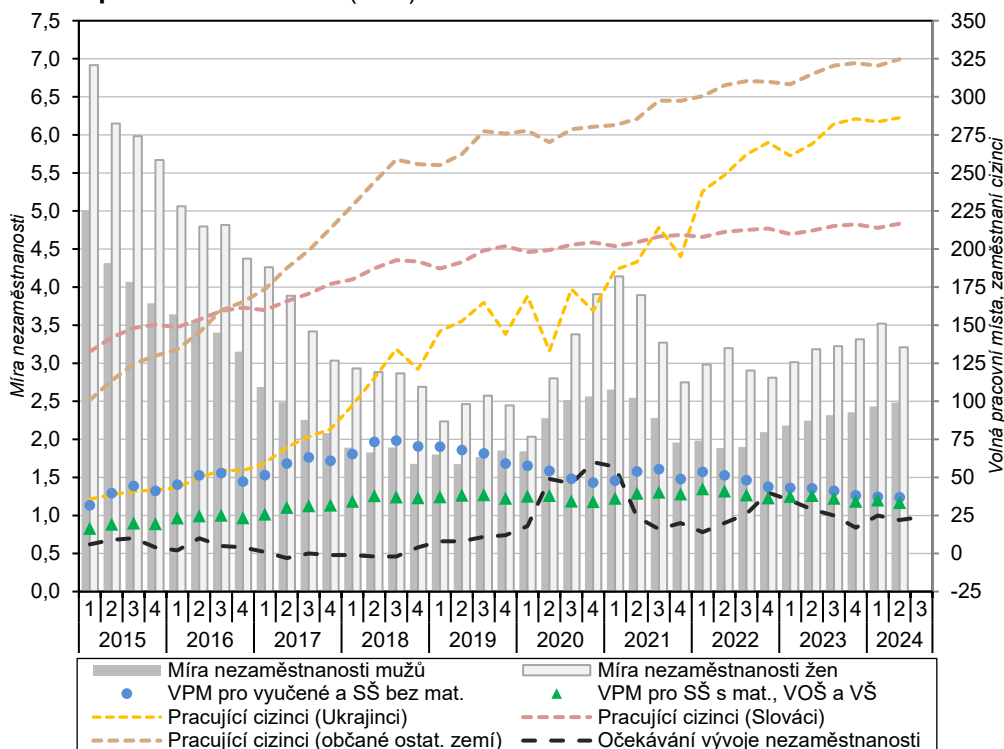
¹³ Není-li uvedeno jinak, vycházejí všechny údaje o mírách nezaměstnanosti z VŠPS (dle metodiky ILO) a jsou očištěny o sezónní vlivy.

¹⁴ Nízká nezaměstnanost přetrvává rovněž v EU – letos v červenci dosáhla ve skupině 15 až 74letých rovných 6 % (v eurozóně 6,4 %). Meziměsíčně i meziročně se nezměnila. Nezaměstnanost tak fakticky stagnuje již zhruba 2 roky. Nachází se blízko historického minima a proti roku 2008 je nižší o 1 p. b. (v EU i eurozóně). Nezaměstnanost ČR (2,7 %) byla v rámci států EU nadále nejnižší, a to hlavně díky mužům (2,5 %). U žen, kde nezaměstnanost tradičně více kolísá, dosáhla v Polsku a na Maltě aktuálně lehce nižší úrovně než v tuzemsku (3,1 %). Již více než 3 roky trpí nejvyšší nezaměstnaností v rámci EU Španělsko, aktuálně činí 11,5 % (je nejvyšší mezi muži i ženami). Následuje Řecko (9,9 %), jehož pozici ovlivňuje vysoká nezaměstnanost žen (12,5 %). Naopak ve Švédsku a Finsku a Litvě táhnou více než 8 % celkovou nezaměstnanost vzhůru hlavně muži (8,9 %, resp. 10,1 % a 8,4 %). Meziroční pokles celkové nezaměstnanosti nastal v červenci ve 12 státech Unie – významnější byl však pouze v Itálii (o 1,3 p. b.), v Řecku (-1,2) a Chorvatsku (-1,1). Naopak o více než 1 p. b. se zhoršila nezaměstnanost na severu Evropy – ve Švédsku, v Litvě a ve Finsku. V Německu nezaměstnanost rostla sice jen pozvolně (+0,4 p. b.), avšak aktuálně je na tříletém maximu (3,4 %). Příznivé postavení má Česko i v nezaměstnanosti osob do 25 let, neboť dlouhodobě patří do třetiny zemí Unie s nejnižší nezaměstnaností mladých. Ta aktuálně dosahovala 11,6 % (v EU 14,5 %, více než 20% nezaměstnanost sužovala hned sedm členských zemí – zejména Španělsko a Švédsko – kolem 25 %).

z dlouhodobého i mezinárodního pohledu podprůměrná hodnota. Velikosti potenciální pracovní rezervy (tj. ekonomicky neaktivních osob práci nehledajících, ale uvádějících ochotu pracovat) se v poslední době významně nemění a z dlouhodobé perspektivy zůstává nízká (ve 2. čtvrtletí šlo o 82 tis. osob)¹⁵. To na jednu stranu představuje nezanedbatelný problém pro řadu zaměstnavatelů, z jiného úhlu pohledu jde ovšem také o pozitivní signál naznačující, že rozsah skryté nezaměstnanosti (ve formě „úniku“ do ekonomické neaktivity) není na tuzemském pracovním trhu aktuálně významný.

Graf č. 14 Obecná míra nezaměstnanosti (v %, věk 15 až 64 let), očekávání vývoje nezaměstnanosti ze strany domácností* (v p. b.), volná pracovní místa a pracující cizinci v pozici zaměstnanců (v tis.)**

Pozn.: Míry nezaměstnanosti jsou sezónně očištěny. VPM = volná pracovní místa (stav na konci čtvrtletí)
 *Sezónně očištěné saldo očekávání nezaměstnanosti v nejbližších 12 měsících (rozdíl mezi procentuální četností odpovědi domácností, růst a pokles vyjádřený v procentních bodech). Vztahuje se k prostřednímu měsíci daného čtvrtletí.
 **Počet cizinců v postavení zaměstnanců evidovaných na úřadech práce v ČR na konci příslušného čtvrtletí.
 Zdroj: ČSÚ (VŠPS, konjunkturální průzkum), MPSV (VPM registrovaná na úřadech práce v ČR, zaměstnaní cizinci)

Počet registrovaných volných pracovních míst na ÚP se meziročně mírně snížil, a to napříč kvalifikačními třídami.

Stabilní stav tuzemského trhu práce potvrzují i údaje z úřadů práce (ÚP). Na sklonku července činil sezónně neočištěný podíl nezaměstnaných (dosažitelní uchazeči o práci k celkové populaci 15–64letých) 3,8 % (muži: 3,3 %, ženy: 4,2 %). Šlo sice o nejvyšší červencovou hodnotu za poslední 4 roky, ovšem meziroční nárůst nezaměstnanosti byl ve všech letošních měsících zatím velmi mírný (0,1 až 0,3 p. b.). Muže trápí nejvyšší nezaměstnanost v okrese Most (10,0 %), ženy na Karvinsku (8,4 %). Navzdory rozvoji sezónních prací se počet registrovaných volných pracovních míst na ÚP letos od dubna meziměsíčně mírně snižoval (od července celkově o 6 tis, na 262 tis¹⁶., loni během 1. pololetí ještě nepatrně rostl). Počet míst tak osmý měsíc v řadě mírně zaostával za celkovým počtem uchazečů o práci (nyní 283 tis.). Rovněž meziročně se počet volných míst mírně snížil, a to vesměs napříč kvalifikačními třídami. Obavy lidí z růstu

¹⁵ Pouze necelá pětina z tohoto počtu je ovšem schopna nastoupit bezprostředně do práce. Významnou část pracovních rezerv totiž tvoří studenti a ženy na rodičovské dovolené.

¹⁶ Jen menší část míst lze považovat za aktivní – méně než půl roku bylo na ÚP inzerováno jen 122 tis. míst. Dle experimentální statistiky ČSÚ (šetření u podniků od roku 2020) byla ve 2. čtvrtletí 2024 nabídka tuzemských firem odhadnuta na 111 tis. volných míst (jedná se jen o místa v pracovním poměru, nejde o přechodná zaměstnání, např. různé typy dohod). Počet míst se meziročně zvýšil o 10 % (rostli v 1. čtvrtletí, naopak během loňska klesal či stagnoval). Aktuálně se zvýšila zejména nabídka míst ve veřejných službách (hlavně ve zdravotnictví a sociální péči), dále v obchodě, cestovním ruchu, v administrativních a podpůrných činnostech a také v zemědělství. Stejně jako loni naopak klesl počet míst především v průmyslu.

nezaměstnanosti (vyjádřené v rámci konjunkturálních průzkumů) klesly letos v dubnu nejnižší od nástupu pandemie. Následně sice mírně posílily, avšak ani v letních měsících svůj dlouhodobý průměr významně nepřekračovaly.

Meziroční růst průměrných mezd zvolňoval. Se zpožděním se v něm projevovala stagnace výkonu patrná v předchozích kvartálech.

Ve 2. čtvrtletí dosáhla průměrná hrubá měsíční nominální mzda zaměstnance v národním hospodářství 45 854 korun, meziročně vzrostla o 6,5 %. Toto tempo oproti 1. letošnému kvartálu (+7,2 %) lehce zvolnilo (zmírňování růstu bylo patrné i po celý loňský rok). Zpomalení mzdové dynamiky lze vysledovat i v mezikvartálním srovnání – růst očištěné průměrné mzdy činil ve 2. čtvrtletí 2024 „jen“ 1,4 % (nejméně od jara 2022). Evidenční počet zaměstnanců (přepočtený na plné úvazky) v obou letošních čtvrtletích meziročně stagnoval. Mzdový růst v ekonomice tlumila silící potřeba úspor v rozpočtové sféře i rostoucí počet zahraničních pracovníků ze „třetích zemí“. Ti nezdíka pracují na nízkokvalifikovaných pozicích a jejich výdělků tudíž zpravidla nedosahují úrovně občanů ČR. Naopak ve směru růstu nominální mzdy stále působila dosud relativně vysoká poptávka podniků po pracovní síle v některých odvětvích či zvýšený tlak zaměstnanců pramenící i z napjatých rodinných rozpočtů vlivem doznívajícího vysokého růstu cen některých položek spotřebního koše. Dynamičtější mzdový růst v řadě odvětví umožňovala i přetrvávající vysoká míra zisku podniků.

Pokles reálné mzdy v ekonomice se letos po devíti čtvrtletích zastavil. Kupní síla průměrné mzdy odpovídala roku 2018.

Díky zklidnění cenové hladiny v ekonomice pokračoval očekávaný růst reálné mzdy. Ve 2. čtvrtletí činil meziročně 3,9 % (za celé 1. pololetí 4,5 %). Růst reálných mezd letos pozvolna umazává výrazný propad reálné kupní síly zaměstnanců z let 2022 i 2023 (reálně se však zatím průměrná mzda nachází stále na úrovni roku 2018). Růst kupní síly mezd je letos tlumen mírným zvýšením daňového zatížení práce (např. znovuzavedením zaměstnaneckých odvodů na nemocenské pojištění schváleným jako součást vládního konsolidačního balíčku).

Relativně nejvíce se zvýšily mzdy ve zdravotní a sociální péči. V ostatních odvětvích veřejného sektoru byl však růst výrazně podprůměrný.

Tempo růstu průměrné mzdy zakrývá tradičně velmi různorodý vývoj na úrovni jednotlivých oborů podniků či organizací. Nejvyššího meziročního růstu dosáhly letos ve 2. čtvrtletí mzdy ve zdravotní a sociální péči – o 11,1 %¹⁷, zaměstnanci si zde v průměru měsíčně nominálně polepšili o 5,1 tis. korun (tedy rovněž nejvíce mezi odvětvími). V ostatních oblastech s převahou veřejného sektoru byl ale mzdový růst utlumený. Ve veřejné správě, obraně a v sociálním zabezpečení činil 2,9 %, ve vzdělávání jen 2,1 % (nejméně ze všech hlavních odvětví). Absolutní přírůstek mzdy (+849 korun) zde nebyl ani třetinový oproti celé ekonomice. Vzdělávání navíc jako jediné odvětví setrvává třetí rok v řadě v nepřetržitě propadu reálných mezd. V kulturních, zábavních a rekreačních činnostech, kam zčásti zasahují i aktivity státu, se nominální výdělků zvýšily o 5,2 %, za slabším růstem ovšem stojí i vyšší loňská základna. Mzdová hladina zde ve 2. čtvrtletí 2024 zaostávala o šestinu za úroveň v celé ekonomice.

Pokračující mírně nadprůměrný růst mezd v průmyslu i ve stavebnictví byl „vykoupen“ úbytkem zaměstnanosti.

Mírně nadprůměrně rostly nadále mzdy v průmyslu, ve 2. čtvrtletí o 7,5 %. To souvisí jak se snižováním evidenčního počtu zaměstnanců (-1,7 %), tak s faktem, že volných pracovníků je na trhu stále málo a nedostatek pracovní síly představuje stále významnou bariéru v řadě průmyslových oborů. Obdobné platí i pro stavebnictví. K posilování mezd v průmyslu nejvíce přispívala výroba motorových vozidel (s růstem výdělků o 10,5 %, na 62,7 tis. korun) spolu s nejbližšími návaznými obory. V oborech procházejících recesí (kovovýroba, stavební hmoty, strojírenství, těžba a dobývání) byl mzdový růst pod průměrem celé ekonomiky a zaměstnanost zde klesala hlouběji. Z tržních odvětví vzrostla mzda nejméně v zemědělství, lesnictví a rybářství (+4,9 %).

V rámci tržních služeb rostl celkový objem vyplacených mezd relativně nejvíce

V rámci tržních služeb rostly mzdy nejvíce v dopravě a skladování (+7,3 %), jejich úroveň (41,3 tis. korun) však stále byla o desetinu nižší než v celé ekonomice. Jako v jednom z mála odvětví služeb zde navíc klesal i počet zaměstnanců. To platí i pro

¹⁷ Od ledna 2024 zde došlo k úpravám tarifů a u velké části zaměstnanců se zvýšily osobní příplatky.

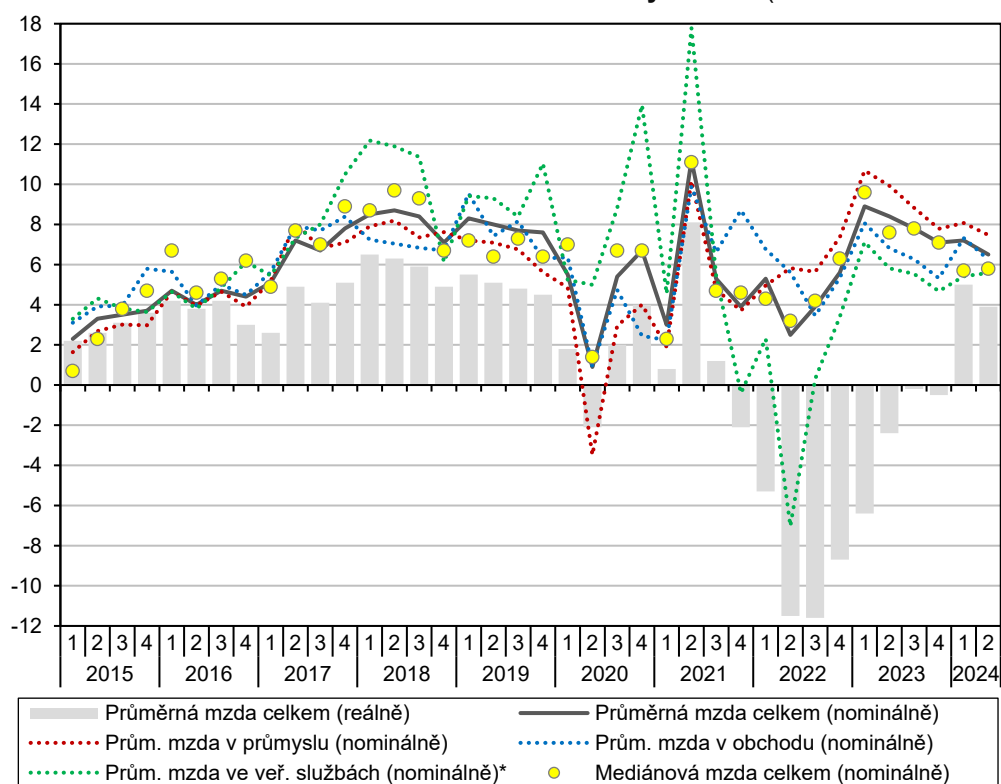
v ubytování, stravování a pohostinství.

administrativní a podpůrné činnosti. Dařilo se profesním, vědeckých a technickým činnostem, v nichž mírně nadprůměrně rostly zaměstnanost i mzdy, a dále také ubytování, stravování a pohostinství (mzdy: +6,8 %, zaměstnanci: +7,0 %). Výše mezd je zde tradičně nejnižší a nedosahuje ani 60 % hladiny celé ekonomiky. V odvětvích s nejvyšší mzdovou úrovní (finančnictví, informační a komunikační činnosti) byla situace ve 2. čtvrtletí takřka identická – meziroční stagnace počtu zaměstnanců, růst mezd o necelých 6 % a jejich úroveň těsně nad 80 tis. korun.

Mzdový růst v Praze patřil k relativně nižším, svižněji zde však rostla zaměstnanost.

Mzdový růst v regionech se ve 2. čtvrtletí mezi kraji pohyboval od 5,5 % (Praha), resp. 5,7 % (Vysočina) do 8,1 % (Ústecký kraj). Z pohledu úrovně průměrné mzdy je rozpětí krajů dlouhodobě beze změn – průměrná mzda v Praze (56,1 tis. korun) aktuálně převyšuje mzdu v Karlovarském kraji (39,0 tis.) o 44 %. Karlovarskému kraji zatím zřejmě příliš nepomohlo oživení turismu, celková mzda zde vzrostla meziročně jen o 6,0 %. Naopak do svižnějšího růstu ve středních Čechách (+7,9 %) se zčásti promítá i zrychlení tempa výdělků v automobilovém průmyslu.

Graf č. 15 Průměrná nominální i reálná mzda a mzdový medián (meziroční změna v %)

*Zahrnuje odvětví s významnou rolí vládního sektoru: Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení; Vzdělávání; Zdravotní a sociální péče; Kulturní, zábavní a rekreační činnosti.

**Vyjadřuje HDP (ve stálých cenách) vztažený na 1 pracovníka (ve fyzických osobách)

Zdroj: ČSÚ

Nominální růst mediánové mzdy se letos držel pod 6 %. Nadále se zvyšoval mírně vyšším tempem u žen.

Medián mezd se ve 2. čtvrtletí zvýšil o 5,8 % (na 38,5 tis. korun měsíčně). Stejně jako po většinu loňského roku rostl mírně vyšším tempem u žen (i díky situaci ve zdravotní a sociální péči či v cestovním ruchu). Mezera prostřední výše výdělků mezi pohlavími se tak meziročně snížila o 0,4 p. b., na stále však významných 14,4 % (u nízkovýdělkových pracovníků – v nejnižším decilu – však ženy pobíraly oproti mužům „jen“ o 6,5 % méně). Mzdová distribuce v ekonomice se celkově mírně rozšířila (v 1. čtvrtletí 2024 tomu bylo naopak). Horní mzdový decil totiž ve 2. čtvrtletí meziročně narostl o 8,9 %, dolní decil ale jen o 6,2 %. To souvisí i s tím, že za celé 1. pololetí rostly nejméně mediánové výdělky pracovníkům v zemědělství, lesnictví a rybářství (+4,4 %) a též nekvalifikovaným a pomocným pracovníkům (+4,8 %). Nejvíce rostly střední výdělky úředníkům (+6,7 %). V této kategorii dlouhodobě výrazně převažují pracovníci v podnikatelské sféře (zejména v obchodu, dopravě a skladování).

Výše mezd u většin hlavních skupin cizinců v Česku je dlouhodobě podprůměrná, v procentním vyjádření ale letos rostla svižněji než v případě tuzemských občanů.

Údaje z Informačního systému o průměrném výdělku MPSV potvrzují pokračující trend rostoucího zapojení cizinců na tuzemský trh práce. Počet zaměstnaných Ukrajinců se na výběrovém vzorku v 1. pololetí meziročně zvýšil o 12,5 %, medián jejich mzdy byl však jen 31,3 tis. korun (o 22 % nižší než u českých občanů). Podprůměrné úrovně výdělků dosáhly tradičně i další významné skupiny cizinců v zaměstnaneckém postavení (vyjma Slováků s 46,0 tis. korun), meziročně však jejich mzdy rostly relativně svižněji než u tuzemských občanů (Ukrajinci +7 %, Poláci, Rumuni, Bulhaři – kolem 10 %).

